

Aileyi Ayakta Tutan Örf ve Hukuk (Aile Fertlerinin Hak ve Görevleri)

Aile toplumun en küçük birimidir. İnsanın dünyaya gelişi sonrası çevreyle iletişimde ilk muhataplarımız, aile üyelerimizdir. Neslin devamı, toplumun kültürel aktarımının yanı sıra psikolojik ilk altyapımız da aile bireyleriyle ilişkilerimize göre şekillenir. Yapılan araştırmalar ciddi suç işleyenlerin genelinin, çocuk iken yeterli aile desteği almamış kişiler olduklarına işaret eder. Bu konu başlığı altında ailede belli kurallar çerçevesinde sağlıklı ve devamlı bir iletişimin olması gerektiğini incelemeye çalışacağız.

İslam dininin aileye verdiği önemi Yüce Allah'ın birçok ayette bahsetmesiyle görüyoruz. "Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir. Şüphesiz bu konuda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır." (Rum, 30/21). Bu ayette görüldüğü üzere Yüce Allah aile için 'huzur bulunan' (sekînet/sükûnet) yer buyurmuş. Aile, huzur bulunan dış dünyanın karmaşasından kendisine sığınılan, birlikte olmaktan keyif duyulan bir ortam olmalı. Bu konu tüm insanlık için aynıdır. İngilizler de ev ve yuva kelimelerini farklı kullanırlar. Önemli olan ev değil yuvadır. İçini huzurun doldurduğu bir mesken.

Nedir yuvayı, aileden ayıran farklar? Elbette ilk olarak karşılıklı güven ve saygıdır. Aile fertlerinin birbirlerine saygılı olmaları gerekir. Bu konu aslında tüm ortamlarda geçerlidir. İş ortamında da saygı isteriz. Hatta otobüs durağında bile. Ailede çok daha kıymetlidir, çünkü en büyük huzur kaynağımızdır aile ve bir an önce varmak istediğimiz yerdir. Eve dönme zamanı gelince ayakları geri geri götüren, kimsenin aile fertlerinden diğeri ile iletişimde olmadığı bir ortam, ancak istenmeyen bir aile yapısı olabilir.

Saygı kapsamında devam edecek olursak bu konuda; eşlerin birbirinin geçmişine takılıp kalması, suçlamalar yöneltmesi, dahası ailenin olumsuz etkilendiği ortak geçmiş de çok kurcalanmamalıdır. Devamlı gündeme gelen konular bayatlamış ama hâlâ ısıtılan yemek gibi rahatsız eder ve o ortamda huzurun dağılmasına sebep olur. Kişilerin elinde olmayan konularla ilgili de çok konuşulmamalıdır. Örneğin eşinin ailesinden belli konularda rahatsız olan bir kişi, eğer eşinin elinden gelen bir şey yoksa o konuyu çokça gündeme getirip huzursuzluk çıkarmamalıdır. Dertleşmek ayrıdır elbette. Dışarda bizi rahatsız eden bir konuyu ev halkıyla rahatlıkla paylaşabilmeliyiz, bunun da ilk basamağı dinlemektir. Aile fertleri birbirlerini dinlemelidir. Yanında olduğunu göstermeli ve hatası varsa uygun bir dille bunu da dile getirmelidir. Haklı haksız onaylanan bir bireyde farklı açılardan sorunlu bir bakış açısı gelişebilir.

Anne ve babanın özellikle çocukların yanında ciddi sorunları konuşmamaları da görevleri arasındadır. Anne babasının muhabbetinin güçlü olduğunu gören bir çocuğun aileye bakışı da olumlu olacaktır. Sürekli tartışma ortamı gören çocuk hem o ortama girerken huzursuz olur hem anne baba muhabbetine dair yanlış bir ön bilgi edinir. Çünkü bir çocuk ilk

iletişimi anne babasından öğrenir. Evin huzuru annedir. Anne hasta olunca ev hastadır, anne sinirli olunca ev sinirlidir. Anneler evin huzurunun kaynağıdır ve bu nedenle anne eğer onu rahatsız eden bir durum yoksa evde keyifli olduğunu belirtmelidir. Fakat bu durum annenin her şeyi üstlenmesi anlamına gelmemelidir elbette. Baba evin gücünü temsil eder. Sürekli yenilmiş, tükenmiş bir babanın çocukları aşırı sorumluluk diğer adıyla fazla fedakâr olabilirler.

Ailede yemekler mutlaka beraber yenmelidir. Evin huzurunun bir diğer noktası ise pişen yemek kokusu ve çatal kaşık sesleridir. Bu konu birçok roman ve şiire de konu olmuştur. Psikolojideki yerini bilmiyorum fakat evdeki yemek kokusu, sofraya hazırlama aşaması, evdeki bireylerin huzurunu arttıran bir durumdur. Bu yemeklerde dertler konuşulur fakat aile fertleri birbirini üzecek şekilde tavır takınmamalıdır.

Çocukların büyüklere karşı tutumu çok önemlidir. Anneye ve babaya söylenmeyecek şeyler vardır ve bunlar yazılı olmayan kanunlardır. Anne baba kendi büyüklerine olumsuz sözler sarfetmemeli ve çocuk böyle şeyler görmemelidir. Görmese bile bu tutumu uygulamaya çalışan çocuklar mutlaka anne baba tarafından uyarılmalıdır. Anne baba çocuğun her dediğine susmamalı, her işini üstlenmemeli ve çocuklarına yaşına göre sorumluluk vermelidir. Çocuk gelişimcileri 0-6 yaşın sorumluluk konusunda doğru yetiştirilmediği takdirde ileriki dönemlerde sorun yaşadığına dikkat çekerler.

Aile kurumu kutsaldır ve dağılması kolay olmamalıdır. Yüce Allah “Benim en sevmediğim helalimdir” buyurmuştur. Boşanmak elbette Katolik inancı gibi yasak değildir. İnsan mizaç olarak uyuşmadığı kişiyle imtihan olarak bir aile kurmuş olabilir. Fakat ciddi bir problem olmadıkça boşanma seviyesine gelmemek, erken durumlarda önünü kesmek daha sağlıklı olabilir. Yapılan araştırmalar boşanmış aile çocuklarının boşanmaya daha sıcak baktıkları ve ailelerini daha kolay dağıtabildikleri göstermiştir.

Çocuklar dış dünyaya kanıp aile bireylerini küçümsemedikçe, odalarına kapanıp aileye yüzlerini çevirmedikçe, anne baba çocuklarının yanında tartışmayıp bazı durumlarda çocuklarıyla sorunları paylaşıp onları da bir şahsiyet sahibi kişiler olarak gördüklerini gösterirlerse; herkesin birbirine meşrû dairede saygısı olduğu müddetçe aileler devamlılık sağlayabilir. Aile şüphesiz herkes için bir imtihandır. Onu cennet-misal hale dönüştürmek de kişilerin elindedir. Bu açıdan dil, din, ahlak, gelenek, tarih bilinci, görgü kuralları gibi daha nice unsur ailede öğrenildiğine göre, aile, kültürün en önemli var eden ve yaşatan kurumudur diyebiliriz.